

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 31 — 2 AUGUSTI

Nr 31 — 2 ÅRG. 1924

Tidevarvet n:r 31.

I två föregående artiklar i serien det nya jordbruket har Elisabeth Tamm redogjort för jordfrågans behandling dels i jordkommissionen och förliden riksdag dels i de olika partiernas valprogram. I den tredje artikeln nalkas hon frågans kärnpunkt med en redogörelse för jordäganderättsbegreppet förr och nu.

Vår ledande artikel: *»Det vällofliga ståndet»*, slutar med frågan om partistriden skall komma att föras efter en ny klasslinje, som delar upp svenska folket i borgare och proletärer.

Ödets skickelser behandlar situationen mellan stormakterna vid tioårsdagen av krigsutbrottet.

Hästarna av Emilia Fogelklou ger en visionär bild av alla skapade varslers sammanhang, människans med djuren.

K. J. fortsätter sina upptäcktsresor i den moderna människans själsliv.

Fru Lövstrand gör på sitt håll sina erfarenheter som politisk personlighet.

Tidevarvet föreställer i dag en av sina länsförbundsledare: fru Elsa Nordlund.

En av våra vänner, som fått några provnummer av Tidevarvet, skrev och berättade om den glädje hon och hennes grannar haft av att läsa de nummer hon fått. Men, tillade hon: jag är för fattig att komma ut med prenumerationsavgiften.

Vi svarade henne, att om hon skaffade tre prenumeranter på Tidevarvet till årets slut, skulle hon för samma tid få tidningen gratis. Då det möjligen är flera av våra läsare som skulle önska att få tidningen gratis ha vi här velat framhålla denna utväg. Prenumerationsblanketter erhållas vid rekvisition från Tidevarvets expedition, Slussplan 9 III, Stockholm.

Den 3 augusti.

Socialdemokraterna utlysa till söndagen den 3:dje augusti, årsdagen av krigsutbrottet, fredsmöten över hela landet med lösenordet: *aldrig mera krig*. På sina håll äro Frisinnade kvinnor direkt inbjudna att deltaga. Men även utan en sådan inbjudan är det självfallet att vi äro med bland dem, som begä denna 10-årsdag. Dock mindre med anklagelser än med loften.

Det nya jordbruket.

Av ELISABETH TAMM.

III.

Allas egendom och ingens.

Redan under folkvandringens dagar kände germanerna till begreppet äganderätt. Men endast beträffande flyttbara föremål. Någon äganderätt till jorden kunde då naturligen inte förekomma. Den uppkom först i samband med germanernas fasta bosättning och anses ha skett under inflytande av den romerska rätten. När emellertid begreppet om jordäganderätt uppstod, kunde en sådan äganderätt endast förvärfvas genom arbete, som nedlagts å jorden. Då, men först då, blev jordens brukare dess ägare.

Våra förfäder bosatte sig i byalag och endast den mark, som uppodlats av byns innevånare var föremål för deras bruk och nyttjande. Ur detta gemensamma nyttjande kom begreppet gemensam äganderätt till jorden, men gällde till en början endast den odlade jorden. Ägare till jorden var inte den enskilda individen utan bysamfälligheterna, något som ännu spåras i den gamla skiftesordningen. Medlemmarna ha brukat jorden gemensamt, ingen har kunnat utpeka något område som sitt.

Det uppodlade landet förblev en tid bortåt ingens tillhörighet,

liktydigt med allmänning. Men så småningom utsträcktes äganderättsanspråken jämväl till den oppodlade skogs- och betesmarken närmast intill den odlade jorden. Det fanns då två slags allmänningar, dels byallmänningar, som voro byamännens gemensamma egendom (och som efter införandet av skifteslagstiftningen kallades byns oskifta jord) dels den där utanför liggande stora allmänningen, som var ingens egendom.

Sedan den tiden har äganderättsbegreppet till jord undergått många förändringar. Och en översikt från i dag säger oss, att detta begrepp nu blivit så invecklat, att ett klagorand härvidlag ovillkorligen måste ske. Det är där jordfrågans egentliga problem ligger.

Så många motsägelser ha nämligen arbetat sig fram, — vilka svårigen kunna förlikas utan en utredning. Därmed inte menat, kravet på den oinskränkta jordäganderätten, å ena sidan, starkast framfört av konservativa element, å den andra socialismens strävan emot statens övertagande av all jord. Utan de motsägelser, vilka ligga i själva den bemärkelse, varmed vårt samhälle för närvaran-

de betecknar äganderätt till jord. Hade den enskilda äganderätten fullt och helt kunnat genomföras, skulle icke de remnor uppstått, vilka somliga nu med all makt vilja kitta igen, andra åter använda för att få in sprängkilar. Men som det är, har samhället erkänt att jorden tillhör den enskilde ägaren. Och enligt lagrådets uttryck: "i folkmedvetandet lärers finnas en djupt rotad övertygelse om äganderättens ovillkorliga företräde framför varje annan upplåtelseform". Den enskilde ägaren har också rätt att inteckna sin jord, så mycket som det är möjligt, dock med bibehållande av äganderättens alla förmåner. Risken är endast den, att, om ställningen blir alltför osäker, kan långivaren, vanligen någon av bankerna, komma att övertaga jordegendomen. Sälunda är c:a 50 proc. av Sveriges jord intecknad, d. v. s. 50 proc. av Sveriges jord äges faktiskt av bankerna. I några fall, då den ekonomiska ställningen blivit ohållbar, ha de övertagit administrationen, men i de allra flesta fall står enskild person som ägare med lagfart.

I och med inteckningsrätten för

(Forts. å sid. 4.)

Mjöl och politik.

Upprepade gånger har man läst i tidningarna, att mjölpriserna höjas, mjölpriset stiger ytterligare o. s. v. Man läser också att detta lär bero på de förhöjda sadespriserna i Amerika.

Förfrågar man sig nu här hemma, vad spannmålshandlarna betala för svensk brödsäd, får man det överraskande svaret, att de inte alls vilja köpa någon. Och varför inte? Det är fjolårets dåliga bärgningsväder, som givit säden så låg kvalitet, och denna har ytterligare försämrats genom lagringen. De jordbrukare, som sparat råg och vete i förhoppning att få bättre betalt, ha missräknat sig. Kanske går det att bli av med förråden, när årets skörd kommer ut i marknaden och möjligen kan uppblandas med gammal säd. Men för närvarande nekar allmänheten att köpa enbart svenskt mjöl.

Anar man inte återigen ett rop på högre tullar, utförselbevis på spannmål m. m. sådant!

»Har det inte nu bevisat sig,» heter det, »att jordägarna behövde hjälp och stöd?» Det ligger nära tillhands att dra den slutsatsen.

Men hur skulle det ha ställt sig, om vi nu haft högre tullskydd? Hade den svenska brödsädens beskaffenhet därigenom kunnat förbättras? Säkerligen inte. Däremot hade den utländska spannmålen ytterligare fördyrats och levnadskostnaderna ökat, vilket i sin tur inverkat på övriga kostnader, även för jordbruket. Och vi kunna lugnt antaga, att i höst, när råg och vete bärgats och det visat sig, att även

Valet och förbudet.

Inför valet har en frisinnad kvinnokommitté i Värmland utfärdat ett upprop till kvinnorna. Det heter där:

»Folknykterhet är det mål alla nykterhetsintresserade, ansvars-kännande medborgare sträva till. Men då det kommer på tal om medlen att nå målet, dela sig meningarna över allt i världen, för eller emot förbudet — den åtgärd, varigenom de skilda staterna skulle från sig systematiskt efter hand avkoppla såväl tillverkning som försäljning av rusdrycker som njutningsmedel.

Utän en stark nykterhetsopinion som grund är icke att tänka på förbudslagstiftning. Opinion — före lagstiftning är förbudsfolkets motto. Opinion — icke lagstiftning äro förbudsmotståndarnes».

Sammanfattningen blir den att »alla ja-röstare, som icke av motgångens kastvindar eller andra orsaker ändrat kurs i nykterhetsfrågan», skola rösta med Frisinnade landsföreningen. Detta är fullt logiskt, men skada är, att de frisinnade just i Värmland, som ha så verksamma och intresserade förbudskvinnor ibland sig, som t. ex. Rut Axelsson, icke satt upp någon av dem på valbar plats.

om kvaliteten blir god, kvantiteten är ringa, så komma priserna ej att sänkas, i all synnerhet om den amerikanska skörden blir dålig.

Det är tyvärr så, att det svenska jordbruket ej genom några sorts laggar blir oberoende av väderleken.

Glöm härvid ej kvinnorna!

Denna uppmaning, som »De frisinnade» riktar till sina agitatorer, gäller egentligen endast insamlandet av understödjande medlemmar. Men rättvisligen måste sägas, att frisinnade folkpartiet visat sig komma ihåg kvinnorna även vid uppställandet av kandidatlistorna.

I Norrbotten kommer troligen fröken *Märtha Bucht*, Luleå, ordförande i Frisinnade kvinnors länsförbund att stå som första namn på en av underlistorna i fri tävling om mandatet med de manliga namnen.

I Östergötland står fröken *Mathilda Persson*, Åby, som andra namn efter den nuvarande riksdagsmannen. I Uppsala län står fröken *Hulda Thorsén*, *Enköping*, på andra plats, och i Gävleborgs län har, som förut nämnts, på den ena av de två frisinnade särlistorna, länsförbundsordföranden, frk. *Hanna Landberg*, *Gävle*, andra plats. Som på annat ställe i tidningen nämnes är också fru *Elsa Nordlund*, *Kristianstad*, påtänkt, som kandidat i sin valkrets. Om dem, som stå som andra namn, kan man visserligen säga, att deras möjligheter att bli valda äro små, enär förutsättningen är att Frisinnade folkpartiet skulle göra mandatvinster. Men om de komma näst intill de valda, ha de möjligheter att få rycka in som suppleanter. Alltid något.

Sveriges liberala parti har ännu inte sina listor klara. I Stockholms län säges fru *Elisabeth Warn-Bugge* komma att sättas upp som tredje namn. I denna krets är emellertid även första namnet hotat.

Den första historien.

En dag stod en vithårig amerikanare, med blekt skarptskuret ansikte och fullt av skrattrynkor kring ögonen och talade till ett blandat europeiskt auditorium. Med händerna byxfickorna stod han och såg ned på det, vänligt, uppmuntrande, överlägset. Han hade förut suttit som åhörare under ett par dagar på en internationell kongress och fått till livs mycket om våra europeiska vedermödor. Han hade aldrig varit i Europa förr, och inte ens det faktum att vi haft ett stort krig hade givit en så levande föreställning om vad det ville säga att leva i Europa, denna tragiska lilla världsdal, som dessa rapporter han nu fick höra från Polen, Ukraina och Ungern, från Rhenlandet, Irland och Grekland. Alla siffror om hungerdöda och hemlösa, om landsflyktiga och förtryckta, flöto nog ihop för honom till slut, men han hade suttit och sett på dessa människor, som måste frambära en ocean av lidande i en femton minuters skäl, så att säga. Han hade sett deras uttryck, när klubban bröt av dem, och de märkte, att allt detta de rest dygn efter dygn för att bära fram för världen, var blott en alldaglig detalj.

— Jag har ett förslag att göra er, sade nu amerikanen, uppe från plattformen, tänk om ni skulle höra upp med att tvista och slåss och sluta er samman.

Han såg den första bänkraden le och den andra mulna och sade: kalla mig gärna in, det är vi amerikaner. Men mitt förslag är egentligen en komplimang till er. Jag antar nämligen, att det vi kunde, det kan också ni. Ni vet kanske inte att det fanns en tid, då tanken att de 13 oeniga och svaga små kolonierna i Nordamerika skulle frigöra sig från Europa och bilda en självständig statsenhet föreföll lika orimlig och ogenomförbar som nu. Sammanslutningen av de europeiska staterna. Nu tycker ni, att det är lika självfallet, att de Nordamerikanska staterna skall vara förenta, som att ni skall vara förenta. Men det förenta Europa skulle också förefalla självfallet — efteråt.

Trycket från det engelska överväldet drev oss visserligen samman men det fanns många och starka krafter som arbetade för söndering, som hade glädje och nytta av den. När tanken först började komma fram och dryftas bland plantageägare, köpmän och ämbetsmän, att man borde sammankalla en kontinentalkongress, som uttrycket lydde, då skrattade folk åt den eller retade sig på den. Det berättas, att själva George Washington en dag kom ridande på en väg, och någon frågade honom på spe om han kanske var på väg till en kontinentalkongress. Då sade han: om jag nånsin reser till en sådan, ger jag er lov att säga, att jag är ute på en orätt väg. Några år senare for Washington till den första kontinentalkongressen år 1774, och 1789 var han Förenta staternas första president.

Men den så kallade kontinentala tanken var så föraktad i början, att man brukade svärja vid den och säga: *I don't care a damned continental thing* för det eller det.

(Översatt till våra förhållanden skulle denna svordom nu låta ungefär så här: jag frågar inte efter dig för ett enda förbannat, ruttet, peneuropeiskt lingon.)

Som ni vet så segrade föreningsstanken, sade amerikanen, men om de krafter, som arbetade mot den, varit en smula starkare, så kunde vi ju alljämt varit små engelskstyrda kolonier — eller haft det som ni.

Vad som sedan följde, behöver ju inte berättas. Det finns europeer, men det finns många fler anti-europeer. Ännu så länge.

Menar ni att den historien skulle duga att sättas upp mot ett politiskt mord? Den räcker inte ens till att uppväga ett vanligt svartsjukedrama, sade mina obehagliga kolleger. Får vi be om nästa historial *Devinez.*

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Elin Wägner.

Ellen Hagen.

Mottagningstid kl. 1—2.

Telefon Norr 282 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50, månad kr. 0:50.
Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter

Textsida eller särskilt be-
gård plats 22 öre
Efter text 20 »

Linköln Bloms Boktryckeri A.-B.
STOCKHOLM 1924

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från lands-
orten besvaras omgående.

Eva Andéns Advokatbyrå

Lilla Vattug. 14. Tel. 7576, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Överansträngning,
Nervtrötthet och Föräldring

behandlas av *Badtläkare*
Clara Smitt Dryselius,
Klinik 17 Kungsg. Stockholm.
Tel. Norr 297 18. Sommaren Visby.

Privatpraktiserande barnmorskan
Agda Olsson

Skånegatan 81, 2 tr. Tel. 201 28

Rönneberga Sjukhem, Lidingö.

Rum lediga. Förstklassig vård, moderata
priser, härligt läge. Särskild barnav-
delning för barn i alla åldrar. Tel. Li-
dingö 937.

Vid besök i ÖREBRO tag in på
Petterssons Pensionat

STORGATAN 22
Nära norra Järnvägsst.

Välkänt *propert* 1 kl. *privathotell*.
Tel. 6 43. Bilgård.

F:ca Emil Bäcklin

GLASMÄSTERI
och RAMAFFÄR
I AD. FREDRIKSTORGI

STOCKHOLM

GOTT ARBETE!

BILLIGASTE PRISER!

Telefoner: Söd. 318 21 & 237 21

En läroanstalt för högre kvinnobildning, som överbyggnad till flickskolan, är Etisk-pedagogiska Institutet i Uppsala. Det är en jämförelsevis ny anstalt, som förtjänar att bli känd i vidare kretsar. Teoretisk undervisning upptager ungefär halva tiden, bl. a. psykologi och uppfostringslära, konsthistoria, samhällslära. Den praktiska undervisningen omfattar bl. a. spädbarnsvård, handledning av barn, den första undervisningen, matlagning och vävning. Som nytt ämne tillkommer i höst engelska språket. Den teoretiska undervisningen har huvudsakligen form av föreläsningar, delvis av akademiska lärare.

"Det vällofliga ståndet."

Namnet borgare betecknade fordom de personer, som hade befogenhet att deltaga i stadens styrelse. I Sverige uppväxte städerna på platser, där människor samlades för att bedriva köpenskap och varuutbyte. Borgare utgjordes till en början av köpmän och näringsidkare, och endast de åtnjoto stadens förmåner, d. v. s. egen lagskipning, förvaltning och lagstiftningsrätt. Det påstås likväl, att den svenska borgarklassen inte som i andra länder djupt ingripit i samfundsutvecklingen och bestämt dess gång och inte heller som dessa haft den högre missionen att kämpa för den allmänna friheten. Men det borgerliga ståndet kallades det »vällofliga» ståndet.

Under tidernas lopp ändras emellanåt betydelsen av olika benämningar och ordet »borgerlig» har i våra dagar en helt annan innebörd än den ursprungliga. Numera användes den huvudsakligen i politisk bemärkelse. Sedan partiandan allt mer gjort sig gällande, har beteckningen »borgerlig» kommit att brukas såsom en motsats till den socialdemokratiska uppfattningen.

Sedan den första förskräckelsen över socialismens läror bleknat och frisinne eller liberalism, (som på den tiden var liktydigt) uppstigit som en hotande fara för allt samhällsbevarande, lade högern beslag på ensamrätten till det borgerliga namnet. Nu har utvecklingen likväl visat, att allt vad verklig liberalism heter tog en allvarlig skada under krigsåren. Det har också visat sig, att den inte kan utgöra någon fara för samhällsbevarande strävanden.

På alla sista tiden har emellertid det under många namn kända högerpartiet utsträckt en försoningens hand åt både höger och vänster, d. v. s. till bondeförbundare, liberaler och frisinnade. Det gemensamma målet, som skulle ena dessa 's. k.' borgerliga partier, är att förhindra uppkomsten av en socialdemokratisk majoritet. Det förefaller som en mycket negativ grund för en borgerlig samling. Man undrar om en sådan grund verkligen kan bli samlande och överhuvudtaget bärkraftig. Man skulle också kunna tro att bakom en sådan tanke måste ligga en viss tro på socialismens framtidsmöjligheter. Varför annars frukta den?

Finns där inga gemensamma mål av positiv art att samlas omkring? Högern och bondeförbundet äro givetvis i många fall ett. Bondeförbundet är ju, som vi veta, ett parti vilket grundar sig på »kristen tro» och fosterlandskärlek och vars första omsorg gäller jordbruket, modernärningen. Detta allt är i full överensstämmelse med högerns program. Men om man inte vill kalla sig höger, kan man kalla sig bondeförbundare. För f. d. frisinnade Landsföreningens medlemmar borde frågan ställa sig mera invecklad. Av de liberala tidningarna att döma verkar likväl en sådan tanke påtagligen inte fränstötande och man gör sig all möda att förklara det riktiga och »liberala» i ett sådant förfaringsätt. Detta hade varit mera överraskande, om man inte i det liberala partiets program kunnat spåra en viss — man kan kalla det — försigtighet, som visar en tydlig dragning mot det konservativa. Den gångna riksdagen har även ådagalagt, att det ej varit utan orsak, som programmet blivit sålunda avfattat.

Svårare bör det däremot bli för det frisinnade folkpartiet att förena sig med högern, där må vara, hur många underbeteckningar som helst. Särskilt i försvarsfrågan blir en sådan ståndpunkt oförsvärlig och föga trolig.

Ur höstens valkampanj får man utläsa, vad som menas med »borgerlig» i nådens år 1924, d. v. s.

Ödets skickelser.

Av ELIN WÄGNER.

Enligt vad som säges, då dessa rader skrivas — men uppgifterna skifta ganska mycket dag från dag — skola tyska rikets delegerade komma till London, för att där möta de allierade till överläggning om skadeståndet, just på tioårsdagen av krigsutbrottet. Det är en underlig ödets skickelse, som inte kan undgå att präglade det första mötet mellan de män, som nu ha sig uppgiften förelagd att slutligt avveckla 1914 års konkursbo. Man vågar säga detta om dem, ty så mycket kan man läsa ut ur förhandlingarnas slingriga gång, i den mån de nå allmänheten, att nu är det verkligen allvar, denna gång är det meningen att komma till en överenskommelse, sådan den blir. Skadespelet från de många konferenserna de sista sex åren i Paris, Cannes, London och Paris och London igen, då herrarna skiljdes utan att vara överens om annat än sin oenighet får icke, kan icke upprepas ännu en gång. År 1921 voro tyskarna senast i London, anförda av minister Simmons och kommo då med ett skadeståndsanbud, som gjorde Lloyd George så rasande att han körde ut dem.

Avståndet mellan ententens krav och Tysklands bud tycktes då oöverstigligt. Nästa vecka får utvisa om det nu går att samlas kring den s. k.

hur många politiska partier, som kunna rymmas under denna beteckning. Skall man återfinna något av den gamla betydelsen. Så tillvida är det säkert, att man inte längre som fordom med borgare åsyftar endast städernas bebyggare. Tvärtom de borgerliga hysa ett alldeles särskilt intresse för lantmännen och jordbruket och vända sina blickar i första hand mot småbrukare och bönder. Därmed är icke sagt, att man på något sätt vill utesluta borgarna från förr i tiden, som hade till uppgift att bedriva köpenskap och varuutbyte. Det är också möjligt, att man hos det borgerliga ståndet vill bevara något av gammal häv, t. ex. rörande dess ställning såsom det stånd, vilket, vart och ett i sin stad, åtnjuter förmånen att utöva lagskipning, förvaltning och lagstiftning, allt i egenkap av det »vällofliga» ståndet. Men huruvida det vällofliga ståndet, djupare än förr, kommer att ingripa i samfundsutvecklingen och eller kämpa för den allmänna friheten, kan man ha anledning att ställa sig tveksam inför.

Man frågar sig också om detta är början till partipolitikens slutstrof. Men varför då fälla sin egen dödsdom genom att låta vissa syften, kanske rent av förmåner förena utan motsvarighet i gemensam grundskadning, i stället för att målmedvetet ur partiandan låta framgå personlighetens rätt. Skall partipolitiken så småningom utmytna i en ohöjd klasstrid mellan ett borgerligt och ett socialdemokratiskt parti?

Olga Elmdahl
Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

OBS! Sorgartiklar

Tel. 2927 Billiga Bud
Vasag. 8.

Johanna Brunssons Vävskola

(Alma Jacobson)

KURSER FÖR: UTBILDNING AV VÄVLÄRARINOR
ARBETSFÖRESTÄNDESKOR, YRKESVÄVERSKOR, HEMVÄVNING

Försäljning av Vävnader, Möbiltyger,
Mattor, Gardiner, Klänningstyger, m. m., Garner,
Vävstolar med tillbehör.

Tel. 133 63

70 KUNGSGATAN 70

Norr 4 37

Dawesplanen, det är det amerikanska förslaget till skadeståndsbetalning. Det är inte så enkelt som att bara anta det, ty denna ekonomiska plan hänger samman med svårlösta politiska frågor, däribland den ytterligt brännande frågan om Englands och Frankrikes besättning av västra Tyskland och om »säkerheten». Det skall troligen denna gång som ständigt under de sista sex åren visa sig, att ockupationen, framtvingad i fredsvillkoren av Clemenceau med den franske överbefälhavaren Fochs auktoritet till hjälp mot Englands och Amerikas önskan, är ett svårt hinder för samförstånd med Tyskland.

Det har sagts: hur mycket förnuftigare om denna konferens hållits för tio år sedan i stället för nu! Men det är liksom ingen fruktbar tanke att följa. Det är teoretiskt riktigt. Elva millioner döda kostade kriget, och det är ju bara en del av de förluster det förorsakade. Någon, som har sinne för statistik, har räknat ut att om var och en av dessa döda läge i sin kista, och dessa ställdes i rad bredvid varandra, skulle de bilda en sammanhängande bro från Paris till Vladivostok — över två världsdelar. Det tyckes så vanvettigt att lägga denna svarta bro fram till samförståndet. Det är ju ett faktum att tvisteämnena och intressemotsättningarna inte bragts ur världen genom kriget, snarare skärpts. Men ändå veta vi, att för tio år sedan voro icke de europeiska statsmännen mogna för att träffas och jämna ut spänningen mellan de olika folken. Det tjänar ingenting till att säga: tänk om.

Europa måste igenom dessa tio år. Man kan säga att i dem inpresats århundradens innehåll för Europa, alldeles som för den enskilde tio år kunna öppna sig att innesluta ett helt livs innehåll.

Skall Europa nu börja ett nytt skede i sitt liv?

Det är roligare att dröja vid de hoppfulla tecknen än vid de oroande, även om kanske en krasch vid konferensen skulle väcka en större ögonblickliga sensation i världen. Om uppgifterna från London äro riktiga, att MacDonald för att få fransmännen med på utrymmandet av Ruhr med järnvägsmän och allt vill avstå från Englands del i det blivande skadeståndet, då har England efter sex år gottgjort en orätt, som ända sedan vapenstillståndet oroat många engelska samveten. I vapenstillståndsvillkoren ingick nämligen icke att Tyskland skulle åläggas att betala soldatpensioner. Men den engelska opinionen var inställd på att få betalt i pengar från Tyskland och eftersom England inte hade någon nämnvärd skadegörelse såsom Frankrike att få ersättning för, fanns intet annat att sätta upp på räkningen till Tyskland än pensionerna. Herrarna i Paris under fredsförhandlingarna frågade sig då, om detta gick an, om det var rätt eller kunde göras rätt. Alldeles som nu i London vid flera tillfällen, tog man sin tillflykt

till juristerna för att få deras betyg på handlingens laglighet. Den gången var det de Sydafrikanska staternas ledande man, general Smuts — av alla män just han — som övertygade de höga herrarna om att de med gott samvete kunde företa denna ändring i vapenstillståndsvillkoren. Men trots att han som jurist fann en formellt laglig form för detta, väckte det en enorm ovilja och misstro i Tyskland, som här såg ett direkt svek. Och gång på gång ha de män, som företråda Englands samvete, påvisat att England med denna handling satte en fläck på sin sköld. Det gör därför ett underligt intryck när man näser att MacDonald under det långa jämkandet med Frankrike erbjuder just dessa samvetspengar som mellangift; onekligen för att vinna åt Tyskland en fördel därav.

Ty för Tyskland är besättningens hävande, först av Ruhr och sedan successivt av Rhenlandet en ekonomisk fråga, en hedersfråga, en känslofråga, en livsfråga. Den är oerhörd aktuell just nu, emedan den termin nalkas, då den engelska besättningen av Kölnområdet skulle hävas. Den, som har intresse för saken, kan med en blick på kartan övertyga sig om den situation, som skulle uppstå om engelsmännen lämnade Kölnområdet medan ännu fransmännen ha kvar någon besättning i Västfalen, det så kallade Ruhrområdet, som de togo i besittning i januari 1923. Fransmännen i Ruhr skulle då antingen nödgas ockupera det område som engelsmännen lämnade fritt, alldeles som de besatte det område, som amerikanerna utrymde förlidet år. Eller också skulle de finna sig i att vara avskurna från sina egna stöd-
jepunkter. Men eftersom de aldrig skulle kunna gå med på detta (med fullt fog förresten), så dra de fram Poincarés gamla sats: ockupations-
åren ha inte börjat löpa ännu därför att skadeståndet ännu inte börjat betalas. Alltså böra engelsmännen sitta kvar.

Men man måste också ta tyskarna med i beräkningen. Och om de tolv miljonerna i det besatta området skulle få det beskedet, att de snart sex år de uthärdat under främmande besättning, och under vilka de räknat dagarna till den stund, då de skulle bli fria, att dessa sex år inte tas med alls, utan att besättningen avses börja nu då skulle detta ha en oerhörd verkan, som skulle sträcka sig över hela det tyska folket. Det vore för mycket. Det går inte att fälla en sådan dom och samtidigt vänta på villigt och regelbundet skadeståndsbetalande och lojalt fullföljande av avrustningen.

Det går inte att göra politik utan att ta hänsyn till psykologiska omständigheter. Och den behandling, som man måste begagna mot den enskilde för att komma någon vart, måste man slutligen även begagna mot folken.

Höstterminen börjar 21 Aug.

— 21:sta läsåret —

Mariannelunds Praktiska Skola

I REALSKOLAN förberedes till realskoleex. med stor tidsvinst. Flitiga och begä-
vade kunna genomgå denna avd. på 3 terminer.
I Gymnasiet förberedes på kortaste tid till studentex. å såväl real- som latinlinj.
4 terminer (= 2 år) fr. realskoleex. eller motsv. kunskafer. Endast 3 1/2 år från folkskola.
I HANDELSINSTITUTET utbildas personal för olika affärsverksamhet. Effektiv undervisning. Övningskontor.
I Husmoders- & Slöjdskolans meddelas undervisning i enklare och finare matlagning, handarbeten och vävnader.
Utmärkta resultat. Låga kostnader. Begär prospekt, som sändes omg. från skolans rektor, Gottfr. Gustafsson, adr. Mariannelund.

ANMÄRKNINGAR

AV

K. J.

Den aktuella själen.

Vi störtade med tämlig fart i otaliga vägbukter genom den ljusa naturen: 80 kilometer i timmen, förmodar jag. Omsider höjde sig en röst i den brusande stillheten: »Tänk att vi inte har mött en enda själ! Jag jag menar förstås en bilsjäl!»

Förstås! När det är en innehavare av körkort som yttrar sig. Men för dem som ännu dröjer på fotgängarens förhistoriska eller cyklistens primitiva eller bilpassagerarens halviviliserade stadium upplåter en dylik frank hjärtebikt långt mer fascinerande än självlklara rymder.

Alltför länge redan har psykologien irrat i freudianska villospår och utträttat föga mer än att lägga generande namn på våra själsyttringar över lag. Den demokratiska och storslaget nivellerande andan i detta förfaringsätt bör inte misskännas; det var inget alldeles förkastligt tilltag att en gång grundligt oroa dygden, geniet och ädelheten i deras högdragna exklusivitet genom att konfrontera dem med deras tvetydiga släkt och ruskiga grannar. Men att söka huvudkällan till den civiliserade människans själsliv i dessa undre regioner var förvisso fåvitskt.

Också förspörjes allmän leda vid metoden, och nu anar jag att äntligen det giriga forskningsbegäret skall

slå ner på en verkligt givande punkt. Nu äntligen har den livsmakt som danar och stämplar den moderna psyken sträckt sitt välde så djupt in och så vitt omkring att den låter sig brukas som yttersta förklaringsgrund till det normala sjäslivets fenomen.

De svagsynta och lombohörda som än i dag med ett slags syrlig skadeglädje käxar om att människan förblir sig alltid lik var inte med när krutet uppfanns. Redan detta lilla tekniska trick måste ha vållat betydande förskjutningar i det psykiska tillståndet hos ett släkte som för övrigt i oöverskådliga tider så sakta hade riktat sig med nya krafter och svagheter. Det skall inte nekast att religioner, filosofier, samhällsideer, konst och poesi jämte upptäckandet av Amerika, och universum har lämnat sina dryga bidrag till själens evolution. Men allt det där tillförde mera stoff än form och har ansenligt överskattats i sina verkningar. Sådant kräver ett produktivt tilläggande som inte många inlåter sig på och som dessutom ofta har visat sig kunna försiggå utan att nämnvärt derangera den gamla människan.

Tekniken däremot! Aldrig sågs en världserövrare så insinuant och så omtömlig. Den tycks sikta på masseffekter och bekymra sig en-

Mötesplatsen.

Ombud för Frisinnade Kvinnors riksförbund i Önnestad, Skåne, är föreståndarinnan för försörjningshemmet, fru Anna Holm.

Samhällskursen i Östhammar har näst inställas, då det på grund av sjukdomsfall blivit omöjligt att genomföra den fastställda föreläsningssplanen.

dast om tingen, allt medan den tar de aningslösa individerna var för sig under behandling och knådar om själarna. Den utlovar endast materiella förmåner och oskyldigt världsliga nöjen, till intet förpliktande, och så översvämmar den sina offer med nya världsbegrepp, livsuppfattningar, känslorytmer och viljeimpulser. Kanske kommer den en gång att avlösas som religionsstiftare.

Denna teknikens magi utövas förnämligast av fortskaffningsmedlen. Någon framkastade häromdagen en farhåga att radion skulle sprida överkultur. Jag tror inte det. Bilsman verkar vida starkare i odlingens tjänst. Man iakttar det knappast på stadsgator, psykologen är hänvisad till landsvägarna. Det är där han skall ertappa på bar gärning den nya mänskotypen, som i varje centimeter av sin högst vitala hållning uppenbarar en själ vibrerande i harmoni med den sensiblaste maskin och sprängfylld av medvetande om såväl jordklotets litenhet som dess farliga kurvor. Han skall göra den frappanta upptäckten att bönder inte existerar mer. De är alldeles tvärtom chaufförer.

Alla äger mer eller mindre andel i bilsjälens, oberoende av körkort. Analysera alltså den, innan den har undanträngts av flygarsjälens, och undersök om den har något gemensamt med exempelvis det psykiska skumraske som födde fantom och demoner på den tid då — som en teknikens dyrkare pittoreskt har uttryckt det — ett par åtskilda älskande hade fem århundraden till närmaste telegrafstation.

Skåneförbundets ledare.

Fru Elsa Nordlund, som blev ordförande för Skåneförbundet av Frisinnade kvinnors riksförbund, då hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson avgick i våras, har väl av alla länsförbundsledare den största vingarden att verka i, vad folkmängden angår. Men det passar henne, ty hon är en verksam person, för vilken ordförandeskapet och de därmed förbundna mödorna icke betyda tunga och odrägliga bördor utan en kär och stimulerande uppgift.

Fru Nordlund är egentligen stockholmska men har sedan 1909 bott i Kristianstad, dit hon flyttade med sin man, läroverksadjunkten Nils Nordlund. Och nu är hon så upptagen i den skånska gemenskapen, att hon icke blott är stadsfullmäktig och medlem av åtskilliga styrelser, utan även starkt påtänkt som representant för skånska frisinnat.

Fru Nordlund höll nyligen föredrag i Önnestad om *Kvinnans politiska ansvar* och därom skriver Kristianstadsbladet:

Fru Elsa Nordlunds föredrag blev mottaget med mycken sympati på grund av det lugn och den värme, den saklighet och vederhäftighet, varmed det framfördes. I och med kvinnornas framträdande tycks en ny ton ha kommit in i den politiska konserten.

Uttagen till tjänstgöring.

Nu är jag alltså en politisk personlighet. Jag är med min egen lista upptagen i Västersterns stora modersfamn, och min lista där jag står ensam, heter *Fredsaktiviteter*. Detta har avslöjats av ordspressen; av högertidningen under rubriken *Societetsnytt*. Sedan dess småle alla herrar mot mig, när jag möter dem på gatan.

En och annan stannar till och med och frågar mig, vilken jag tänker hjälpa in i riksdagen, herr Våat eller herr Torrh. Då svarar jag regelbundet, att jag tänker hjälpa in mig själv. Detta svar slår dem med en omätlig häpnad. De kunna icke dölja den, emedan den bryter fram med en naturkrafts nödvändighet. Jag brukar betrakta deras pannor, och se hur deras hjärnor arbeta sig fram till den punkten, då de måste medge att en valbar person kan vilja bli vald. Men samtidigt är det orimligt. Deras hjärtan äro långt ifrån mig. Jag kommer alltså icke att bli vald. Om icke?

I söndags satt jag i min lilla trädgård, som vanligt ensam. Jag hade burit ner med mig alla partiernas valprogram och läste från höger och neråt. Jag hade mycket bråttom, ty jag ville vara klar med mitt beting, innan min väninna, fröken Ambition, kom för att besöka mig. Det är ju hon, som drivit mig fram dit jag nu befinner mig.

— Det oaktat skulle landet ha bibehållit en försvarsorganisation som icke lämnat rum för tvivel om vårt folks föresats att, vid hot mot vår nationella självständighet . . .

Lindar borde icke få blomma, åtminstone icke under valår. Men icke kan jag tala vid min lind om det. Den blommar som i yrse, överdådigt, slösande och ur nationalekonomisk synpunkt meningslöst. Den »lämnar icke som för tvivel om sin föresats» att fylla hela världen med sina efterkommande.

När jag suttit en stund omsluten av dess doft och lyssnat till den strida bråskande lilla ån, som här snuddar vid min

Grundat 1906

Tidsvinst

Rikstel. 154

ENSKILDA LÄROVERKET, Katrineholm.

KATRINEHOLMS PRAKTISKA SKOLA. Nya kurser börja jan., maj, aug., sept.
GYMNASIUM. Studentexamen på 4 terminer från realskolan.
REALSKOLA. Realexamen på tre terminer med folkskolan som grund.
SEMINARIEAUDELNING, ALLMÄNBILDNINGSAUDELNING.
HANDELSHOLA. Specialkurser i maskinskrivning, stenografi o. bankteknik.
HUSMODERSKOLA. Undervisning även i slöjd och sjukvård.
SLÖJDSKOLEN. 10 mån. kurs för utbildande av slöjdlärarinnor. Även kortare kurser. *Prospekt mot porto. Uppgiv avdelning.*

TEKNISK SKOLA.

Inträdesfordringar: folkskolekunska. (Inspektör: E. Hubendick, Professor vid Kungl. Tekn. Högskolan.)
 Maskinteknik-, elektroteknisk-, väg- och vatten- samt husbyggnadsfackskola.
 Nämn denna tidning.

EMILIA FOGELKLOU.

HÄSTARNA

De brukade i fjor komma emot oss hela flocken, sju stycken, och hälsa på oss, så snart vi stängde grinden bakom oss och trädde in i skogen. Från andra sidan stenkumlet skyndade de fram och tävlade om att få lägga sina huvuden över min väns axlar, var de kommo åt. Ibland följde de oss som hundar. En gång när de helt oväntat hade upptäckt min väns viloläger långt inne i skogen, blev deras vänlighet så överströmmande, att det nästan vart fara å färde.

I år är det annorlunda. Något har hänt med dem.

När vi nu i sommar besökte skogen första gången, stod där en alldeles ensam vit häst vid stenkumlet, en vacker välskött bjällhäst, som inte fanns här förra året. Han gick oss inte till mötes, han stod kvar därtvå, så underligt stillsamt. Min vän gick fram och klappade honom, och det märktes, att han tyckte om det. Han såg efter oss, när vi fortsatte vår väg, men han följde inte med. Han blev stående orörlig, med något ängsligt, bundet och utsägligt sorgset i blicken.

Av vårt värdfolk hörde vi, att den vita hästen är en utbölning. Han hör inte till samma byalag som svedje-

hästarna. Och våra sju kamrater från i fjor gaddade sig genast samman emot honom. De vilja inte ha honom med i flocken. Han är inte en av deras. Nationalkänslan stänger honom ute. »Ja, kreatur, di är märkvärdiga, när en ger akt till dem», sade Stinamor, som talade om det för oss.

Snart kunde vi fira återseende med fjolårsvännerna. (De voro allvarligt efterlängtrade, sanningen att säga.) De stodo, tätt tillsammans, ett stort brunt massiv, där man knapp kunde urskilja individerna. Och ett par meter framför dem stod den ensamme, den vite, stel, orörlig, med ryggen mot dem. De skyndade inte fram, som de gjort förr, redan i början. De voro nog alltför upptagna av att skydda sin övermakt emot inkräktaren i deras skog. Deras sätt att vara tedde sig så annorlunda mot förra året, då de levde i obegränsad tillit och umgängesfröjd. De hade fått intressen att skydda. De voro ju övermakt.

Inte vet jag, om det brukar anses, att en häst kan bli själsjuk. Men nog såg den ensamme vite ut som en typisk melanokoliker. Orörlig, med sänkt huvud, utan intresse för yttervärlden och med en obeskrivlig

dysterhet omkring sig, stod han där, denne utstötte enstöring. Det hade tydligen blivit värre med honom sedan sist. Han brydde sig knappast om att vifta undan flugorna ens. Det var som om det inte tjänat något till, det heller. Framför honom grönskade en härlig grästuva. Men han betade inte. Vid min väns smekning och vänliga tilltal lyfte han en aning på huvudet. Men där stod en sky omkring honom av sorg och plåga liksom kring apokalypsens hästar. Vad bar han för bud? Hade de andras grymhet varit nog att lägga en så hemsk börda över denne ensamme?

Där stodo de, välmående retsamma, tuggande, svansande och triumferande. Och deras förhållande till människan var som utstrukt ur deras värld. Det var precis samma sju, vi kände så väl igen varenda en bland dem. De hade tappat gemenskapen också med oss. De gingo ju ej till mötes som förr, de lade inte huvudena över min väns axel som förr. Var det skam? Rädsla? Ont samvete?

Där stodo de höga granarna runt omkring och susade som förr, i djupa, lugna andetag. Och linnéornas rikedom är i sommar sådan jag aldrig någonsin sett den. Sin glada barndans av blommande liv linda de kring varje tuva och stubbe till och med där man inte skulle ha väntat dem. Små blå fjärlar blänka till ovan mossan — och vita och bruna — alldeles som i fjol. Och

det mänskimrande ögonljuset, som häruppe kallas »Bellehems stjärna», böjer sitt huvud så stilla och ödmjukt som alltid förr.

Men ändå har det fallit en skugga av beklämning in i skogsrymden. Härskardjuren ha missbrukat makten.

En dödning stämning griper tag om oss, nästan som för tio år sedan. Är det ett sent eko i djurens värld av det som hänt människorna?

Ibland få småting en irrationell världighet, när deras skugga faller inåt. Den slår en vindbro av mörker in emot andra skuggor. Gamla urtidssånger stå upp ur det förgättna, sånger om ängeln, som föll, och människan som drog efter, om människan som föll och kreaturen som drog efter — att lida och falla. Det etiska problemet tornar upp sig och gräver ner sig i en förfärlig räckvidd, allt levande ryckes in i dess rymd.

Hur skola dessa hästar — bärare av övermaktens och oförrättens bördor — nå varandra inbördes? Jag undrar ibland, om jag är rätt klok. Ty jag lever i dessa »lastdjur», liksom jag lever med människor, som angå mig nära.

Min första önskan var förstås, att den vita hästens ägare skulle ta bort honom ur främmandeskogen tillbaka till den gamla trivselen därhemma. Men vad så? Jag överraskar mig med att tycka, att detta i alla fall inte löser frågan åt någondera hål-

let. Det är ju bara en rumsförändring och ingenting mer.

Måste där inte ske något annat och större i dessa varelsers värld?

Åter står han för mig med sådan tydlighet, den vite, den ensamme, den lidande, som har övermakten emot sig. Han vet något om livet, som ännu aldrig runnit upp för bruntnarna, något som arbetar därinne i djursjälen dunkel och trevar efter sitt uttryck. Och jag förstår ju, att det finns en väg, som skall öppna sig omsider.

Det är kanske bara så att världsförlossningen aldrig sker massvis. Ingen kan bära fram den vita hästens börda flockvis; envar måste bära den ensam, hur många som än mände digna under den samtidigt.

»Den springaren, som snabbast bär mot fullkomning, är Lidandet», ekar det ur det förgångna, med en vis människas visshet.

Ha inte alla haft sin ritt på den springaren snart, folken, individerna, kreaturen? Äro vi inte snart framme, där alla lidande ensamheter från skilda stigar möta upp till förståelse och gemenskap?

Timglasets sandkorn falla så sakta, så sakta. När ha de alla runnit ner? —

Låt oss under tiden leva och handla som *väntande*.

(Också för hästarnas skull; ja, sannerligen också för kreaturens skull!)

Etisk-pedagogiska Institutet

i Uppsala

undervisar i teoret. och prakt. ämnen, som röra kvinnan och hemmet; psykologi och uppfostringslära, barnavård, sjukvård, samhällslära, matlagning, vävning samt engelska språket. Tryckt program och närmare upplysningar på begäran.

Jämte denna allmänna (sociala) linje för högre kvinnobildning har institutet även ett Kindergartenseminarium.

Carola Eneroth

J. A. Lundell

Ida Norrby

BRUNNSKUR I HEMMET UNDER MÅLTIDEN

Genom att till maten dricka Fruktsalt-Samarin, som är en läskande och härlig kolsyre- och ersätter fullkomligt måltidsdricka, befördrar ämnesomsättningen, upprätt blodet, motverkar för stark syrebildning (acidosis) rensar magen och tarmarna från osunda ämnen är urindrivande och urskiljer den skadliga urinsyren från kroppen och håller njurarna rena. Fruktsalt-Samarin avlägsnar på så sätt grundorsaken till modlöshet och illamående. Sätter Er i god form, bringar hälsa med energi och god vigör, man känner sig därav lätt i kroppen. Tag därför dagligen ett par glas

FRUKTSALT-SAMARIN

pris pr fl. Kr. 2.50, säljes å apotek, drog- och färghandlare m. fl.

Cederroths Tekniska Fabrik - Stockholm

trädgård, var jag fullkomligt berusad och bortryckt.

»När jag är övertygad att verkligheten på intet sätt är verklig

hur skall jag då kunna medge att drömmar äro drömmar?»

Stod detta i det socialdemokratiska programmet? Det måste ha gjort det, ty jag satt och upprepade det för mig själv, då

NABO angriper varken händer eller tvätt.

”Ända sedan jag gifte mig

har jag dagligen använt min Husqvarna-maskin och den går lika bra nu som när den var ny”.

Så lyder många husmödrars vittnesord om detta alltigenom svenska fabrikat! Vardagsbit — nälen undantagen — utföres vid Husqvarna-verken.

Husqvarna symaskin föredrages av de flesta framför alla andra symaskiner.

HUSQVARNA
SYMASKINER

knack, knack, en motorbåt kom ner för ån. I den satt herr Våat med sin vackra fru, och när han fick se mig stannade han motorn.

— Jag har hört, sade han och smålog, att fru Lövstrand tänker slå ut mig i höst?

Jag svarade att jag hoppades kunna göra det.

— Med de samvefsömmas hjälp?

Hans leende var nu litet trevligt. Hans fru var mycket allvarsam. Hon har under den sista perioden fått smak på att vara i Stockholm under riksdagen. Hon vill absolut dit. Hon vill inte sitta i Broköping med herr Våat.

Och man kan aldrig veta...

Det vore tänkbart, att min förflagna idé om avrustning kunde tilltala tillräckligt många oklara hjärnor, som trodde att avrustning var liktydigt med fred.

Plötsligt hände något. Jag kände att jag själv blev allvarsam.

Nu ämnade jag inte längre småle och skämta tillbaka. Det fick vara nog. Därtill var den tanke, jag, ringa mask, föredrände alltför helig.

— Jag tror inte svenska folket är så mjåkigt, sade fru Våat. Vinden smekte hennes korta, lindblomsblonda hår. Hon höjde armen och bröt en blommande gren, som hon stack in i sin vita klänning.

NABO sparar 9/10 av grov arbetet.

Hon var utsökt och fullkomlig. Hon var okunnig, tanklös och eftersägande.

— Mjåkigt! Till att avrusta nu behövdes en Karl XII:s mod och förtröstan, djärvhets och tro på sin sak!

Nu förstod jag, att de tyckte att jag var riktigt tokig.

— Nu kommer själva bankdirektören också. Fru Lövstrand drar till sig förstärkningar, sade herr Våat och böjde sig ner över sin maskin. Men inte visste jag, att jag hade Karl XII till medtävlare under denna fredliga fraktionsbeteckning. God-eftermiddag.

Då jag vände mig om, stod min väninna och plockade upp valprogrammen ur gräset.

— Du skulle ha varit i mitt ställe, sade jag du skulle skött dig bättre.

Hon tyckte mina detsamma.

— Jag hörde det du sade om Karl XII, sade hon. Men du vet ju, varför jag inte kunde.

Naturligtvis visste jag det. Då kvinnorna havt sitt första förberedande sammanträde hade de först vänt sig till min väninna, som rimligt var. Hon är ju givetvis den ledande kvinnan i staden när det gäller politik och socialt arbete. Hon är direktör för en om än liten så dock avdelningsbank, hon är precis, är exakt, hon har reda på sig. Och som männen inte är bortskämda med dessa egenskaper hon en kvinna, betrakta de henne med en viss vidskeplig fruktan. Dessutom är hon ärelysten vilket hon döljer bakom ett mycket anspråkfullt sätt. Hon skulle varit självskriven som riksdagskandidat, om hon inte haft sin äldriga moder i sitt hus, som hon inte ansåg sig kunna lämna.

Sammanträdet hade ögonblickligen höjt sig för argumentet med modern, och genast gått över på mig, som var änka och pliktlös på alla sätt. Men ända sen dess hade jag lurit på en fråga, den jag nu lät falla.

— Du är förstas säker på, sade jag, att du gjorde rätt, som avsåg dig. För en man skulle det skälet inte ha gällt.

Då märkte jag, att hon inte var det, och att jag rört vid en ömtålig punkt.

— Det beror på om det gäller andra lagar för kvinnor än för män tillade jag, då hon inte genast svarade. Är det din princip?

— Det var så självfallet strax, det var ingen princip. Mamma sade ju: du gör som du vill... men...

Sedan har jag tänkt på saken, och jag förmodar, att det är så, att vi liksom inte får komma därhän, vi kvinnor, att vi ty-

NABO, det självverkande tvättämnet med bensin.

MÖBLER

i olika modeller och träslag.

Billiga priser.

Enga snickeri- och tapetserareverkstäder

Björks Möbelfärr
Gamla Brogatan 30, Stockholm.
Telefon 88 41.

Det nya jordbruket.

(Forts. fr. sid. 1.)

den enskilde är det underförstått, att bankerna ha rätt att besitta och förvalta jord. Samtidigt finns där en lag med förbud i vissa fall för bolag och ekonomiska föreningar att förvärva fast egendom, en lag som riksdagen påtagligen ansett ytterligare bör skyddas, då riksdagen i år beslöt ingå till K. Maj:t med begäran "om förslag angående lagstiftning rörande förbud att ifråga om äganderätt till fastighet vara bulvan för annan". Detta är en inskränkning i den fria äganderätten. Men, då man tänker på, att bankerna äro att likna vid ett slags bolag, är det på samma gång en motsägelse till bankernas obehindrade rätt att äga jord, vilket i sin tur blivit en följd av — den enskilda äganderättens frihet att in-teckna.

Förbud mot bolags jordförvärv är inte den enda inskränkningen i jordäganderätten. Vi ha t. ex. expropriationsrätt av jord för vissa ändmål, befogenhet att inskrida mot vanhävd av jord m. m.

Ett objektivet bedömande av jordäganderättens natur förutsät-

ker att en människa är för liten uppgift för vårt liv. Det hänger väl samman med att vi är satta att obevligt och gent emot allt och alla hålla på personligheten, på den enskildes rätt mot det allt uppslukande samhället. Menar du inte det samma, frågade hon.

Det var mig så svårt att svara. Det bar mig emot att här ställa upp regler. Det bar mig emot, att det skulle vara självfallet att denna kvinna, skapad för samhällsarbete, måste stanna hos sin mamma.

— Skulle det då aldrig den befallningen ha kunnat utgå till en kvinna att lämna allt, fader och moder, och följa en kallelse? Hur står det: den som icke hatar fader och moder?

Det glimmade till i fröken Ambitions mörka ögon.

— Vi talte om mig, sade hon, vi talte inte om de utvalda. Nu var det ju förresten lyckligt, att vi hade dig, när det gällde, annars hade konflikten nog blivit svårare. Du är ju som uttagen att stå på denna post, beredd och tränad genom en rad händelser...

En rad händelser! Det vill säga: Universitetet. Äktenskapet. Barnets födelse. Dess död. Min mans död. Och nu var jag alltså färdig. En dyrbar förberedelse, vid Gud.

Tjänstgöringen kunde börja. Min väninna började förhöra mig på valprogrammen.

NABO garanteras fritt från klor!

ter givetvis, att man följer uppfattningen om densamma, sådan den förekommit i det allmänna rättsmedvetandet förr och nu.

Man måste då dra den slutsatsen, att en bestämd skillnad sedan gamla tider rått emellan uppfattningen om äganderätt till fast och lös egendom. Under utvecklingens gång ha sedan de privata penning- eller ägodelsintressena gjort sig gällande. Och det har lyckats därför, att det yrket eller den befattningen att bruka jord, hur man nu vill kalla det — oivillkorligen för brukandet måste fordra självständighet. Men denna självständighet har förvanskats därhän att kapitalistsynpunkten fått gå före jordbrukets egen rätt och samhällets.

Det har blivit uttryckt i den fria äganderätten, men man har aldrig kunnat genomdriva denna helt på grund av det särförhållande, vari jorden står till hela folket, och vilket gör att den aldrig kan bli en "ägodel" i vanlig mening. Alla dessa motsägelser ha skapat det problem, som nu går under namn av jordfrågan. Kravet höjer sig starkare och starkare på dess lösning. Nu måste det ske. Man ämnar då tillgripa lagstiftningsåtgärder för att reglera och förbättra jordbrukarnas villkor. Men inte kunna de förbättras utan ett klagande av jordens förhållande till folket, av ett fastställande mellan samhällets och den enskildes äganderätt till jorden? För ett sådant klagande måste man emellertid först undersöka vilka konsekvenser, ett sådant förfaringsätt skulle medföra ävensom dess möjlig-

het.

Prova NABO, och Ni blir övertygad av dess överlägsenhet.

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt upprätta blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur Fruktsalt-Samarin är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinns.

Fruktsalt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart upprättande. Pris pr burk kr. 2.50. Erhålles pr postförskott från Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm. (Säljes å Apotek, Drog-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

GETINGEN

ROMAN
av

E. L. VOYNICH

— Släpp min hand! Släpp mig!
I nästa ögonblick hade hon slitit sig lös och gav honom ett slag på kinden.

Hans ögon blevo liksom dimmiga. En stund var han inte medveten om något annat än Gemmas vita och förtrivlade ansikte och den högra handen, som hon torkat av mot sin bomulls-klänning. Sedan blev han åter medveten om världen omkring sig och såg att han var ensam.

Kap. VII.

Han hade alltså redan hunnit till slutet. Det fanns ingenting mer att tänka på eller bekymra sig för, endast befria sig från medvetandet. Han hade intet fattat något beslut att begå självmord, eller tänkt vidare däröver, det förföll endast så självklart och oundvikligt. Inte heller hade han något vapen i sitt rum, inte ens en fallkniv, men en handduk kunde göra samma tjänst eller ett lakan.

Strax ovanför fönstret fanns en stor spik, men de måste sitta mycket hårt fast för att kunna bära hans tyngd. Han hämtade en hammare från lådan, slog i spiken och skulle just taga ett lakan ur bädden, då han plötsligt erinrade sig att han inte bett någon bön. Varje kristen måste bedja en bön innan han dö. Det fanns till och med särskilda böner för de själar som lämna det jordiska.

Han gick in i alkovent och knäböjde framför krucifixet. »Allsmäktige, nådige Gud —» började han, men tystnade plötsligt. Världen har blivit så grå och tröstlös att det inte fanns något att bedja om. Och vad visste Jesus om en sådan sorg som denna. Jesus, som blivit bedragen som Bolla, men inte lurad till bedrägeri.

Arthur reste sig upp och gjorde av gammal vana korstecknet. När han kom fram till bordet, varseblev han ett brev med Montanellis handstil. Det var skrivet med blyerts.

Min käre gosse!
Det är en stor misstränkning för mig att jag inte kan få träffa dig den dag du blir frigiven, men jag måste besöka en döende, och kan icke vara tillbaka förrän sent på kvällen. Sök upp mig tidigt i morgon bittida.

I hast L. M.
Han lade brevet ifrån sig med en suck. Det var synd om padren. Han

satte sig på sängkanten och lutade huvudet mot händerna. Ännu var det gott om tid, och hans huvud värkte så — allt var så dumt, och så absolut meningslöst.

En klocka ringde, och han störtade upp, andlös av förskräckelse och med båda händerna mot sin strupe. De hade kommit tillbaka medan han satt där och drömde, den dyrbara tiden hade svunnit, och nu skulle han bli tvungen till de deras ansikten och lyssna till deras grymma ord deras anmärkningar och deras hän. — Om han endast ägt en kniv —

Han såg sig förtvivlad omkring i rummet. Hans mors syrgorg stod på skåpet, och där skulle säkert finnas en sax; han skulle skära av en pulsåder. Nej, om han bara hade tid på sig var det säkrare med lakanet och spiken. Med en ursinnig hast började han riva lakanet i remсор. Ljudet av fotsteg hördes i trapporna. Han arbetade allt fortare, blodet hamrade mot hans öron. O, Gud, bara fem minuter till!

Det knackade på dörren. Linne-cemsorna föllu ur hans händer och han satt orörlig, med återhållen andedräkt. Någon tog i dörrhandtaget, och Julius röst ropade:

— Arthur!
Han reste sig upp.
— Var god och öppna dörren, Ar-

thur. Vi vänta på dig.

Han kastade det sönderrivna lakanet i en låda och slötade över bädden.

— Arthur! Nu var det James som ropade, och någon ruskade otåligt i dörrhandtaget. — Sover du?

Arthur såg efter att allt var i sin ordning och läste upp dörren.

— Vad är det ni vill?

Han stod med handen på dörrhandtaget och såg från den ena till den andra med blicken hos ett fångat djur.

Mr Burton sköt fram en stol åt sin hustru och satte sig även själv, sedan han dragit upp sina nya byxor.

— Julia och jag, sade han, känna det som vår plikt att allvarligt tala med dig om —

— Jag kan inte höra på er i kväll, jag — jag mår inte bra. Mitt huvud värker. Ni måste vänta.

Arthur talade med en underlig, otydlig röst och James betraktade honom förvånad.

— Hur är det fatt? frågade han ängsligt och erinrade sig plötsligt att Arthur kom från en veritabel bacillhärd. Du ser riktigt feberaktigt ut.

— Nonsens, inföll Julia skarpt. Det är endast de vanliga teaterkonsterna, därför att han skäms för oss. Kom och sätt dig här, Arthur.

Arthur gick långsamt över rummet och satte sig på sängen.

— Näväl, sade han trött.

Mr Burton hostade, klarade sin strupe och beredde sig att återupptaga sitt väl beredda tal.

— Jag känner det som en pinsam plikt att allvarligt tala med dig om ditt besynnerliga uppförande att liera dig med lagbrytare och personer av mycket tvivelaktig art. Jag tror emellertid att du varit mera däraktig än depraverad, och — Han tystnade.

— Näväl, upprepade Arthur.

— Jag vill inte vara hård emot dig, fortsatte James, som mot sin vilja mjuknade inför Arthurs trötta hopplöshet, jag tror att du blivit vilseledd av dåliga kamrater, och när man tar i betraktande din ungdom och erfarenhet och den impulsiva karaktär som jag fruktat att du ärvt efter din mor, så —

Arthurs blick vandrade till moderns porträtt och tillbaka igen, men han yttrade ingenting.

— Jag är säker på att du förstår, fortsatte James, att det är omöjligt för mig att i mitt hem hysa en person som bragt vanära över vårt hedrade namn.

— Ni får naturligtvis handla som ni anser bäst, svarade Arthur långsamt. Det gör förresten detsamma.

(Forts.)